

ภาพจาก www.travel.mthai.com

ภูกระดึงที่ต้องหวงแหน

ภูกระดึงสำหรับผู้เขียนเปรียบเสมือนภูเขาที่กลายเป็นเพื่อนรักกันมาตลอดชีวิต มันเป็นความฝันมานานว่าต้องพิชิตให้ได้สักครั้ง และเมื่อถึงวัยนั้นก็ตระหนักว่าต้องรีบให้เร็วที่สุด มิฉะนั้นจะไม่มีปัญญาเพราะสังขารไม่สู้กับสขุณ ในที่สุดก็ได้ลงมือและได้แง่คิดบางประการที่ขอนำเสนอ

ภูกระดึงเป็นอุทยานแห่งชาติโดยได้รับการจัดตั้งให้เป็นป่าสงวนแห่งชาติ ตั้งแต่ปี ๒๕๕๖ สถานที่แห่งนี้เป็นที่รู้จักกันมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๖ โดยมีหลักฐานจากรายงานสภาพภูมิศาสตร์เสนอต่อกระทรวงมหาดไทยของสมุหเทศาภิบาล (พระเจ้าวรวงศ์เธอ กรมหลวงประจักษ์ ศิลปาคม พ.ศ.๒๓๕๕-๒๔๖๓)

ภูกระดึงมาจากคำว่า “ภู” แปลว่า ภูเขา และ “กระดึง” แปลว่ากระดึง ซึ่งเป็นภาษาพื้นเมืองของจังหวัดเลย ซึ่งเป็นสถานที่ตั้ง เมื่อรวมกันจึงอาจแปลได้ว่า “ระฆังใหญ่” ชื่อนี้มาจากเรื่องเล่าของชาวบ้านว่าในวันพระมักได้ยินเสียงกระดึงหรือระฆังจากภูเขาภูกระดึงนี้เสมอ ซึ่งหมายความว่า เป็นสถานที่อันเปรียบเสมือนสวรรค์

สวรรค์จริงหรือไม่ก็ไม่อาจทราบได้ แต่การจะขึ้นไปถึงยอดซึ่งเป็นที่ราบนั้น นักหนาสาหัสสำหรับคนทุกวัยโดยเฉพาะกลุ่มของผู้เขียนซึ่งเป็นชายล้วน ๗ คน (รวมอายุกันแล้วเฉลี่ย ๕๐๐ ปี) ลักษณะของภูกระดึงเป็นรูปหัวใจ

พื้นที่ราบซึ่งอยู่บนยอดนั้นมีพื้นที่ประมาณ ๖๐ ตารางกิโลเมตร (๑๗,๕๐๐ ไร่) สูงกว่าระดับน้ำทะเลประมาณ ๑,๒๐๐ เมตร เส้นทางขึ้นภูกระดึงนั้นไม่ราบเรียบ เต็มไปด้วยก้อนหินตะปุ่มตะป่ำ สมองต้องทำงานตลอดเวลาว่าจะเลือกเดินอย่างไร ซอกหลืบ หรือซอกหินใดที่จะทำให้ตนเองสามารถเคลื่อนที่ขึ้นไปตามระยะทางประมาณเกือบ ๖ กิโลเมตรได้ ก่อนที่จะถึงยอดเขาซึ่งเป็น ที่ราบ และเดินไปอีก ๓ กิโลเมตรบนทางเรียบเพื่อไปถึงสถานที่ตั้งที่อยู่อาศัยของนักผจญภัยทั้งหลาย

ระหว่างทางก็มีจุดพักเป็นระยะๆ เรียกว่า “ซำ” บางซำก็มีน้ำ อาหาร ของที่ระลึก ผลไม้ ฯลฯ ขายอยู่หนาแน่นโดยตั้งอยู่บนสถานที่ที่พอเป็นที่ราบเรียบ พวกเราใช้เวลาเดินขึ้นถึงยอดภูประมาณ ๕ ชั่วโมง และอีก ๑ ชั่วโมงไปยังที่พัก เรียกได้ว่าสุดโหดสำหรับคนในวัยวัยโรยนี้ แต่ทุกคนก็ไปถึงได้อย่างสบายๆ ไม่มีเหตุการณ์ใดๆ เนื่องจากทุกคนมีการเตรียมออกกำลังกายและพักผ่อนมาเป็นระยะเวลาชยาวนาน พอคาร์ และรู้จักสุขภาพของตนเองดีจึงหาญกล้าเช่นนี้

ข้อสังเกตที่พบและน่าชื่นใจก็คือเกือบทุกคนที่เดินสวนผ่านกันทั้งขาขึ้น และลงจะมีความเป็นมิตรต่อกันอย่างมาก คนที่ลงมากก็จะให้กำลังใจคนที่กำลังจะขึ้นว่าอีกสักพักก็ถึง “ซำ” ต่อไปแล้ว ทั้งๆ ที่ในความเป็นจริงแล้วอาจอีกนาน พอคาร์ นอกจากนี้คนที่เดินขึ้นและลงด้วยกันก็มักจะพูดคุยกันเสมือนเป็นเพื่อน มีความสนุกสนาน และจะอ้อมเอิบในความกล้าของตนเองยามได้ขึ้นและภูมิใจตนเองยามขาลงว่าได้ทำสำเร็จแล้ว

ระหว่างการเดินทางก็จะมีลูกหาบที่รับจ้างขนกระเป๋าและแบกขวดดับ ขึ้นไปสำหรับร้านอาหารที่มีอยู่บนลิ้นร้าน (ห้ามหุงหาอาหารต้องซื้ออย่างเดียว เนื่องจากเกรงการตัดไม้มาทำฟืนและการเป็นต้นเชื้อไฟป่า) เดินขึ้นอยู่หน้าตา ลูกหาบเหล่านี้แบกคนละประมาณ ๖๐-๘๐ กิโลกรัม มีทั้งชายและหญิง ร่างกายแข็งแรงกำยำ จะเอากระเป๋าซ้อนกันและใช้เชือกมัดเพื่อหาบโดยใช้ไม้กานขนาดใหญ่ ขณะหาบไปก็เปิดเพลงดังๆ ให้กำลังใจไปอย่างน่าเห็นใจ เพราะแค่ลำพังขึ้นไปตัวเปล่าก็หนักหนาแล้ว แต่ลูกหาบเหล่านี้กลับแบกน้ำหนักขนาดนี้ ขึ้นไปหน้าตาเฉย (แต่หนักมาก)

ได้คุยกับลูกหาบก็พบว่า เป็นลูกหลานของลูกหาบเก่าเกือบทั้งสิ้น บางคนมีอายุถึง ๖๐ ปี ก็มี แบกมาตั้งแต่ยังหนุ่ม โดยเฉลี่ยขึ้นลงวันละ ๑ เที่ยว หากในช่วงเทศกาลอาจมี ๒ เที่ยว ส่วนใหญ่จะขึ้นลงทุกวันราวกับเห็นเป็นเรื่องธรรมดา เมื่อสูงอายุก็มีปัญหาเข้าเสื่อม (ขาลงนั้นต้องใช้กำลังเข้ามาข้างขึ้น) ปวดหลัง ปวดไหล่ คล้ายกับนักยกน้ำหนักทั้งหลาย

ข้อคิดจากการผจญภัยครั้งนี้ก็คือความยากลำบากในการขึ้นคือเส้นทางอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความสำเร็จของตนเอง ผู้เขียนรู้สึกว่าการที่พบกับบนยอดภูจะมองซึ่งกันและกันอย่างที่เพราะทุกคนต้องผ่านเส้นทางเดียวกัน ทั้งนั้น (ยกเว้นพวกเราที่เด็ก ๆ อาจมองอย่างที่หรือสมเพชว่าควรอยู่บ้านเลี้ยงหลานมากกว่ามาทำสิ่งเดียวกับคนวัยเขา) ข้างบนไม่มีรถ ไม่มีมอเตอร์ไซด์ (ยกเว้นของเจ้าหน้าที่ซึ่งเห็นเพียงคันเดียว) ไม่มีห้างให้ช้อปปิ้ง (ยกเว้นข้างป่าซึ่งต้องพยายามหลีกเลี่ยงในยามเย็นเมื่อออกมาหากิน) ไม่มีน้ำให้ชง ทั้งหมดต้องเดินด้วยตนเองทั้งสิ้น

บนยอดเขามีน้ำตกและหน้าผาให้ชมพระอาทิตย์ขึ้นและตกหลายแห่ง แต่ทั้งหมดต้องเดิน ที่อยู่ใกล้ที่สุดก็ประมาณ ๒ กิโลเมตรเศษ และที่ไกลที่สุดก็ประมาณ ๘ กิโลเมตร เมื่อขึ้นระยะทางไปกลับแล้ววันหนึ่งต้องเดินไม่ต่ำกว่า ๑๐ กิโลเมตร หรืออาจถึงกว่า ๒๐ กิโลเมตร (เมื่ออยู่วันหนึ่งพวกเราเดินรวมระยะทาง ๒๕ กิโลเมตร)

ใครที่ไม่ชอบเดิน ไม่ชอบธรรมชาติ ไม่ชอบอากาศเย็นหรือหนาว ไม่ชอบความท้าทาย ไม่ชอบความลำบากเล็กน้อย (ไม่มีน้ำอุ่นอบ ไม่มีไฟฟ้าให้ใช้ทั้งคืน) ก็จงอย่ามาขึ้น ภูกระดึงเป็นอันขาดเพราะจะไม่สนุกเลย

ใครที่เสนอไอเดียให้สร้างกระเช้าขึ้นภูกระดึงนั้นในความเห็นของผู้เขียนคือคนที่ไม่เข้าใจความลึกซึ้งของชีวิต คั้นเงินในความคิดอันถูกครอบงำด้วยกระแสทุนนิยมอย่างเขลา คำถามง่าย ๆ ก็คือจะสร้างเพื่ออะไร คำตอบอาจเป็นว่าจะได้นักท่องเที่ยวขึ้นได้สะดวก มีนักท่องเที่ยวเยอะ ๆ จะได้มีการค้าขาย มีการทำมาหากิน สร้างรายได้ให้ผู้คนจำนวนมาก

ถ้าได้กลับคำตอบเหล่านี้ก็คือความสะดวกจะนำไปสู่การทำลายทรัพยากรธรรมชาติที่มีค่าที่สุดแห่งหนึ่งของบ้านเรา เพราะยังไม่ถึงภูเขาภูกระดึงที่มีลักษณะแบนราบ บนยอดเหมือนภูกระดึง อีกทั้งเป็นที่อยู่อาศัยของสัตว์ป่าชุกชุม มีทั้งช้าง เก้ง กวาง หมูป่า กระต่าย เลียงผา ฯลฯ ตลอดจนสัตว์ปีกเกือบ ๒๐๐ ชนิด อีกทั้งมีป่าที่อุดมสมบูรณ์ไม่ว่าป่าเต็งรัง หรือป่าสน

กระเช้าจะทำให้จำนวนนักท่องเที่ยวเพิ่มจากจำนวนสูงสุดที่ควบคุมไว้ที่ ๕,๐๐๐ คน ในช่วงเวลาหนึ่งเป็นนับหมื่นๆ คน สัตว์ป่า ต้นไม้จะถูกกระทบและทำลาย ขยะจะเพิ่มพูนขึ้น ขนาดใด สิ่งที่มีค่าอย่างยิ่งก็หายไปข้างขึ้น

ปัจจุบันภูกระดึงได้รับการดูแลเป็นอย่างดีคืออย่างน่าชมเชย โดยกรมอุทยานแห่งชาติสัตว์ป่าและพันธุ์พืช กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม สถานที่แห่งนี้มีการควบคุม การให้บริการ การจัดการในเรื่องต่างๆ การดูแลป่า และสัตว์ป่า ฯลฯ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการดูแลนักท่องเที่ยวในเรื่องการให้ความปลอดภัยอย่างมีประสิทธิภาพ การเปลี่ยนแปลงจำนวนนักท่องเที่ยวด้วยกระเช้าจะทำลายทุกสิ่งที่มีอยู่ลงอย่างสิ้นเชิง

สิ่งมีค่าของชาติจะอยู่อย่างยั่งยืนได้ก็ต่อเมื่อคนในชาติผู้เป็นเจ้าของ ร่วมกันรับผิดชอบ รักและหวงแหนอย่างแท้จริงเท่านั้น(ก)